

APARIȚIA ȘI NUMELE BUCUREȘTIULUI – ÎNTRE ADEVĂR ȘI LEGENDĂ

Dr. Lelia Zamani

Abstract: Sources concerning the early moments of the towns history have been quite scarce anywhere on the European continent; thus, the documents revealed a bit later the separation of the town from the village world. It was the same with Bucharest, today's capital town of Romania.

Beginning with the 19th century both the birth and the name of the town arouse an ever increasing interest. Legends appeared yet nothing was known precisely because of the lack of documents.

The place where the capital is located nowadays, was also important, as well as the economic and strategic reasons which have led to the emergence of today's city.

Keywords: Bucharest, town, capital, legends, happiness

Oriunde pe continentul european izvoarele au fost destul de rezervate în privința momentelor de început ale orașelor, așa încât documentele au surprins ceva mai târziu desprinderea orașului de lumea satului. Lucrurile nu au stat altfel nici pentru orașul București, capitala de astăzi a românilor.

Nașterea și numele orașului au suscitât un interes crescând, începând cu secolul al XIX-lea, dar cum nu se știa nimic concret, documentele lipsind, legendele au prins tot mai mult contur.

Au existat două variante în explicarea denumirii de București.

1. Prima considera că, din punct de vedere filologic, Bucureștii veneau de la verbul *a se bucura*, de la care deriva și substantivul *bucurie*, orașul fiind un oraș al bucuriei.

2. A doua variantă avea la bază legenda unui anume Bucur de la care și-ar fi luat numele orașul.

Explicația apare ceva mai complexă.

Diferite surse consideră că numele de București vine de la numele de Bucur, Bucura, care fac parte din familia cuvintelor: a (se) bucura, bucurie, bucuos, etc.

Numele de Bucur, Bucura, au fost nume vechi și de tradiție la români, destul de răspândite, cu deosebire în Transilvania, unde se semnalează o serie de localități, cum ar fi: Movila lui Bucur, Bucur ceaușul, Bucura, Măgura lui Bucur etc.. Un București apare și lângă Brad, în munții Apuseni. Și în părțile Hunedoarei și chiar în sudul Dunării, în Albania de astăzi, au fost semnalate câte o așezare purtând numele capitalei noastre de astăzi.

Dincoace de munți, în Țara Românească, asemenea nume au fost întâlnite foarte rar, încât unii autori au tras concluzia că Bucur ar fi fost un cioban venit din Transilvania,

de peste munți (Simionescu, Cernovodeanu, 1976, 85).

În județul Mehedinți exista o comună Bucura, a cărei legendă vorbea de o foarte frumoasă fată, care și-a eliberat frații de suferință din robie, din rândul cărora făcea parte și iubitul ei. Cum drum de întoarcere nu mai era pentru ei, au hotărât să rămână pe acele locuri și au dat așezării pe care au întemeiat-o numele de Bucura, după numele fecioarei ce-i scăpase din robie (Densușianu, 1898, 6). Legenda vorbește de frumusețea neasemuită a tinerei, concluzia trasă fiind aceea că în trecut numele de Bucur ori Bucura era asociat cu ideea de frumusețe. Ipoteza, spune autorul, este întărită și de etimologia cuvântului *bucur*, deoarece „în albaneză *bucure* însemnează *frumos*; *bucuri* – *frumusețe* și *bucuron* – *înfrumusețez*” (Densușianu, 1898, 7). Un om bucur însemna un om frumos, iar numele de Bucur, Bucura, a fost dat acelorora care se distingeau prin frumusețea lor (Densușianu, 1898, 7).

Treptat, se pare, semnificația primitivă a cuvântului s-a pierdut și numele propriu s-a răspândit atât de mult, încât ideea de frumusețe a dispărut cu totul. Dacă la început, adjectivul *bucur*, *bucura* exista cu înțelesul de frumos, mai târziu adjectivul *bucur* a dat verbul *a se bucura*. Din forma verbală a luat naștere substantivul *bucurie* și adjectivul *bucuros* (Densușianu, 1898, 9).

Se pare că în anumite zone, de exemplu în jurul Brașovului, era obiceiul ca noilor născuți să li se dea până la botez numele de Bucur sau Bucura, în funcție de caz, exprimând sentimentul de bucurie al părinților la nașterea unui copil (Ionescu, 2001, 78-79).

Vechimea și frecvența cuvântului *bucur* considerat mai degrabă a fi de origine autohtonă traco-dacică a fost dovedită printr-o serie de derivate, multe dintre ele devenite nume de locuri: „*Bucuroaia*, *Bucureasa*, *Albucurel*, *Bucuraș*, *Bucurel*, *Bucurilă*, etc. *De origine românească sunt probabil și numele bulgărești: Bucor și Bucur*” (Ionescu, 2001, 78-79).

Părerile în privința originii cuvântului *bucur* au fost împărțite: Alexiu Viciu afirma în 1929, că numele de Bucur era un nume de persoane luat de la slavi (Viciu, 1929, 18). Alte surse indică originea albaneză, venită de la turci.

Se pare însă că numele de *bucur* nu a putut fi luat de la albanezi, care l-ar fi preluat și ei la rândul lor de la turci, pentru simplul motiv că el are rădăcini mult mai vechi, numele de Bucur considerat a fi cea mai veche urmă de nume pur românesc (Densușianu, 1898, 11). Grigore Brâncuș considera și el că *Bucura* și *bucurie* sunt generale în dacoromână, iar termenul *bucur* exista și în aromâna din Albania (Brâncuș, 1983, 49).

„Verbul *bucura* este un derivat de la adjectivul *bucur=frumos* care trebuie să fi fost general în româna comună. Astăzi se păstrează în acest sens numai ca nume propriu. Ca antroponimic este foarte frecvent și are o arie largă de răspândire. De asemenea este răspândit în toponimie. Se observă că în toponimie și antroponomastică își păstrează sensul primitiv de frumos, corespunzând formal și semantic adjectivul albanez „*bukur*” (din care verbul *bukuro(n)j* – a înfrumuseța; *bukuri* – frumusețe, *bucura* – nume personal feminin.

Din limba română a pătruns ca nume de persoană și în limba bulgară. Românește *bucur*, albaneză *bukur* au origine comună. Evoluția semantică a cuvântului în limba română s-a putut petrece fără prea mari greutate. Din toate, rezultă că în româna comună există *bucur* adjectiv: frumos, bucura, verb a înfrumuseța, bucurie s.f. frumusețe. Adjectivul bucur = frumos s-a pierdut din limba vorbită, conservându-se ca nume de persoană, iar celelalte două: verbul și substantivul au evoluat la sensurile care sunt astăzi. E posibil ca și în substrat cuvântul să fi avut sensul de „*plăcut, mulțumitor, care produce bucurie*”. Specializarea semantică s-ar datora sinonimiei cu elemente de origine latină, frumos, mușat mai ales că latinul *gaudeo* nu s-a păstrat în latină. E posibil de asemenea ca în albaneză pătrunderea latinului *gaudeo* (albaneză *gezoj* = a se bucura) să fi împiedicat dezvoltarea și generalizarea sensului de „*care produce bucurie*” al vechiului adjectiv *i bukure*” (Brâncuș, 1983, 50).

Versiunea că numele de București face parte din familia cuvintelor *a (se) bucura, bucurie, bucuos* a fost îmbrățișată de o serie de călători străini cărora li se părea firesc ca numele să derive de la bucurie, Bucureștiul fiind un oraș, după părerea lor, destul de vesel.

Astfel, Franz Joseph Sulzer (1727-1791) elvețian, ofițer de ocazie în armata imperială, ajuns secretar al lui Alexandru Vodă Ipsilanti, vorbește de București, al cărui nume consideră că vine de la bucurie, bucuos, a bucura; considerând că Bucureștii înseamnă în grecește „*Harpollie*”, sau tot așa în germană „*Freudenstadt*” (Popescu, 1941, 1).

Dar nu era singurul care credea asta. Printre alți călători care au afirmat acest lucru, a fost și ziaristul italian Roberto Fava, participant în calitate de ziarist la procesul memorandiștilor români – din partea ziarelor care îl delegaseră, fiind dintre cei care au îmbrățișat cu toată sinceritatea cauza românilor. El a venit în București la sfârșitul secolului al XIX-lea și a notat că numele capitalei se trage de la cuvântul „*bucurie*”, care înseamnă un „*oraș al bucuriei*”, fără a da și alte date (Potra, 1992, 257).

Mult mai vehiculată a fost **legenda lui Bucur**.

Despre București, G. I. Ionnescu Gion scria că un Bucur a numit Bucureștii, orașul de lângă Dâmbovița, pe care străinii de la 1500 îndoace, cunoscându-l din ce în ce mai mult, i-au scris numele în diferite feluri: Bocoresh, Bokorest, Bocerestya, Bukuresch, Bocoresti, Bucureszti, Bukaresztach, Bokoryschia, Bogrist, Bochioresti, Buijuresti, Bucresi, Pogrest, Bukoreszcie” (Gion, 1998, 23).

Pornind de la faptul că multe dintre localitățile românești și-au primit numele de la anumite persoane, inclusiv de la stăpânul satului sau de la întemeietorul său (care se pot adesea confunda), se ajunge ușor la ipoteza că și la baza întemeierii Bucureștilor a putut sta un personaj de la care orașul s-a numit astfel.

Credința era că pe locul în care astăzi se găsește orașul, ar fi existat odinioară un sat de păstori și de plugari, aparținând unui anume Bucur, de unde și numele de București, „*după moșia Bucureștilor, a oamenilor coborâți din acest moș care este Bucur*” (Iorga, 1939, 8).

Bucur însă a îmbrăcat mai multe identități, fiind văzut de unii drept cioban, fiu de voievod ori nobil sau boier român, de alții plugar, ori pescar, dar și haiduc. Dacă de cele mai multe ori este văzut ca un înstărit cioban ce și-a purtat turmele pe malurile Dâmboviței, el mai apare și ca „*duce al Daciei, care se numea latinește Hilarius și slavonește Bucur*”, ori ca „*un fiu a lui Laiot vodă*” (Milea, 1941, 1). Robert Welsh, pastor anglican de origine irlandeză, venit la noi în 1824, spune că, înainte, Bucureștii fuseseră „*un sat așezat într-un loc mlăștinos, aparținând unui boier numit Bucur, de la care și-a luat mai apoi numele*” (Potra, 1992, 138). Pentru elvețianul François Recordon, Bucur era pescar, iar pentru publicistul francez Raoul Perrin era negustor bogat.

Răspândirea legendei a făcut ca unii călători să o cunoască și să o consemneze în scrierile lor. Aflarea ei s-a făcut cu siguranță, fie direct de la gazdele care-i adăposteau, fie prin intermediul acestora, în cadrul curcilor pe care aceștia le frecventau. Și ne referim aici la lumea bogată și influentă a capitalei, dar și la cărturarii vremii, din rândul cărora se numărau dascălii de școală și preoții de mahala, dar și la o parte a negustorimii.

Cele mai multe consemnări înclină spre Bucur văzut ca cioban.

Ulysse de Marsillac scria că „*dacă am da crezare unei tradiții, care de fapt nu se bazează pe nici un document serios, ar fi existat, într-o epocă îndepărtată, un cioban pe nume Bucur, care își aducea oile la păscut în împrejurimile colinei Sfântului Athanase și care ar fi construit aici o colibă sărăcăcioasă, nucleul viitoarei capitale*” (Marsillac, 1999, 75).

Copiii ciobanului, se presupune că și-ar fi luat forma de plural a lui Bucur: București, nume pe care l-au dat apoi și viitorului oraș. Aceeași formă de plural a numelui – București – se vrea justificată și dintr-un alt punct de vedere, și anume „*compunerea orașului: o suprapunere de sate în mijlocul cărora s-au răăcit câteva case demne de un oraș mare*” (Marsillac, 1999, 75).

Alte surse consideră că povestea cu ciobanul poate fi o amintire, ori o imitație a legendei despre Romulus, ciobanii jucând un rol însemnat în istoria primitivă a popoarelor. Astfel Oedip, Cyrus, Romulus, au fost salvați și crescuți de ciobani, această stare de lucruri fiind și pe placul poporului de rând (Năsturel, 1964, 141).

Legenda orașului este târzie; se spune că ea ar fi apărut la începutul secolului al XIX-lea, când se căuta o explicație a numelui orașului, dar se pare că și înainte, în secolul al XVIII-lea, ar fi fost semnalată. Unele surse amintesc anul 1764, când un misionar catolic, călător la noi, pe numele său, Blasius Kleiner, consemnează acest lucru (Almaș, Panait, 1974, 7). El vorbește, pe de o parte, de un Bucur ciobanul care-și avea turmele pe malurile Dâmboviței, unde întemeiase o bisericuță, dar pe de altă parte, spune că auzise că Bucur, ar fi fost de fapt un haiduc vestit. De unde a dobândit însă aceste informații nu avem cunoștință (Simionescu, Cernovodeanu, 1976, 90-91).

Alte surse, arată că cea mai veche atestare a tradiției lui Bucur ciobanul, se întâlnește în *Tentamen Historiae Valahicae* a cărturarului sas brașovean Johann Filstich, scrisă

începând din 1728, care considera că numele orașului se trage de la un schit ce fusese ridicat de un cioban cu numele de Bucur (Bukur), nume care a fost dat apoi întregului târg (Potra, 1992, 138).

Pe la 1820, Wilkinson afla și el că, la începuturile sale, orașul a fost un sat mic numit Bokor.

Legenda lui Bucur a fost răspândită apoi, prin 1835, de profesorul Genilie de la Colegiul Sfântul Sava, în lucrarea sa „*Geografie istorică, astronomică, naturală și civilă*”, realizată în tipografia lui Eliad, fiind prima consemnare a presupusei ctitorii a Bisericii lui Bucur cu hramul Sfântul Atanasie. Totodată el a îmbinat folclorul cu tradiția cultă, amintind de Negru Vodă care „*a pus aici locuitorii*”, dar vorbește și despre Mircea cel Bătrân, care, pe la 1383, după biruința asupra lui Baiazid zidește Curtea Veche.

Nicolae Horga, parohul Sălăușului, autorul unei lucrări intitulată „*Arătarea întâmplării fetei lui Bogdan voievod țării Moldovei din anul de la Hristos 1346*”, a adăugat la această legendă amănunte noi, făcând din Bucur, fiul voievodului Laic. Se pare că lucrarea acestuia nu a fost tradusă de către Al. Pelimon, așa cum s-a crezut multă vreme și cum adeverește și Ionnescu Gion în *Istoria Bucureștilor*, pentru că preotul Nicolae Horga a scris culegerea sa de povestiri morale și istorice din 1801, în limba română și nu în limba maghiară (Simionescu, Cernovodeanu, 1976, 95). Bucur, în scrierea acestuia, este fiul lui Laic vodă (sau Leic, cum mai este întâlnit), un tânăr viteaz, luptând alături de tatăl său împotriva feudalilor maghiari și a tătarilor. Domnul Moldovei, Bogdan vodă, urmărea să-și căsătorească fiica cu acel „*Bucur, fiul lui Leic Vodă, de la care se numește orașul București până astăzi*”. În acest timp, Laic vodă, domnul Țării Românești se găsea în luptă cu „*Erdeli Miclăuș și Gara*”, iar nenorocirea face ca Bucur să fie ucis în luptă. Elena, fiica domnului moldovean, profund îndurerată de moartea iubitului ei, se hotărăște să rămână pentru tot restul vieții într-o mănăstire din Țara Românească (Simionescu, Cernovodeanu, 1976, 96). Toate acestea se întâmplau după cum arată Ionnescu Gion la 1346 (Gion, 1998, 22).

Legenda s-a răspândit și a început să i se acorde un credit deosebit. Credința în adevărul ei l-a făcut pe preotul Musceleanu să alcătuiască faimoasa inscripție care vorbește despre existența bisericii numită a lui Bucur, la sfârșitul secolului al XIV-lea. Este biserica despre care s-a vorbit cel mai mult. Aflată pe strada Radu Vodă nr. 33, biserica este însă mult mai nouă, fiind construită în secolul al XVIII-lea (între 1705-1743) probabil ca paraclis sau biserică de cimitir a mănăstirii Radu Vodă. Acest lucru a fost dovedit de săpăturile din 1953. Biserița a fost numită astfel după răspândirea legendei lui Bucur, ea neavând acest nume înainte (dovadă că nu avea nimic în comun cu legenda) și mai ales, după 1869, când a fost renovată și i s-a pus celebra pisanie care vorbește de existența bisericii pe vremea lui Mircea cel Bătrân. Din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, când începe să fie menționată în documente, bisericii i s-a spus totdeauna „*Biserica Sfântul Athanasie*”, nu „*Biserica Bucur*”. Cu acest nume este trecută în planurile orașului din 1770, 1807, 1828;

așa îi spune banul Mihai Cantacuzino, pe la 1774, iar o însemnare din 1802 vorbește de dărâmarea clopotniței Bisericii Sf. Athanasie. Într-o catagrafie din 10 mai 1853, aflată în Arhivele Statului București, este numită „*biserica Sf. Athanasie, ce este afară din curtea mănăstirii*. Zece ani mai târziu bisericii i se spunea „*biserica Sf. Athanasie numită și biserica lui Bucur*”. Biserica a fost numită deci *Bucur* înainte de alcătuirea pisaniei din 1869, înregistrând astfel drept adevăr o legendă (Stoicescu, 1961, 178).

În afara tradiției propriu zis folclorice privind vremurile de început ale cetății București, a existat și **tradiția cultă**. Acesta stabilea ca întemeietor al orașului, fie pe Negru Vodă, fie pe Mircea cel Bătrân sau chiar pe amândoi deodată.

Raguzanul Giacomo de Pietro Luccari, într-o lucrare tipărită la Veneția, amintește despre Negru Vodă ca întemeietor al Bucureștilor – afirmație provenită tot din mediul românesc.

Altă tradiție îl vedea pe Mircea cel Bătrân ca cel dintâi care a pus piatra de temelie a orașului, ridicând o biserică cu hramul *Buna Vestire* și un palat pe locul de astăzi al Bucureștilor „*orașul bucuriei*”, după victoria de la Rovine, unde se bătuse cu turcii (Marsillac, 1999, 75). Banul Mihai Cantacuzino nota și el la 1776 că Mircea Voievod cel Bătrân și-a așezat scaunul domnesc la București în 1383.

Pentru cărturarul Daniil (Dimitrie Filipide) și pentru istoricul Dionisie Fotino, cetatea reședinței domnești ar fi fost ridicată spre sfârșitul secolului al XIV-lea de către Mircea cel Bătrân. Dionisie Fotino afirma că după limba populară însemna orașul bucuriei și se zice că Mircea Vodă l-a fondat de bucuria victoriei împotriva sultanului Baiazid, iar o serie de călători străini reproduceau tradiția descălecării lui Negru Vodă, ori tradiția dublei întemeieri de către Negru Vodă și Mircea cel Bătrân (Simionescu, Cernovodeanu, 1976, 93).

Au existat și versuri populare despre întemeierea Bucureștiului, personajele principale fiind aga Bălăceanu, Constantin Brâncoveanu, dar și ciobanul „*Bucurel*”, plasat și el alături de ceilalți într-un timp impropriu.

*„Că aga Bălăceanu zicea
Să facă Bucureștii la Bălaci,
Că sunt ziduri începute
Frate, și neisprăvite;
Biserica din Bălaci
Făcută-i c-o sută de ani
Înainte Bucureștilor
Și Constantin Brâncoveanu
Și cu Bucurel Ciobanul
Zicea să facă Bucureștii
Pe Dâmboviță,
Că e apă de spălat
Și câmp mare de-alergat”* (Gion, 1998, 22-23).

Curios este faptul că James Oscar Noyes, medic chirurg în armata otomană și primul american venit la noi, denumește Bucureștii „*The City of Peace*”, adică Orașul Păcii, o denumire surprinzătoare și nemaîntâlnită pentru capitala noastră, considerată mai degrabă un oraș al bucuriei (Potra, 1992, 202).

Atestarea de locuit

Cercetările arheologice au scos la iveală faptul că Bucureștii de astăzi au cunoscut o locuire continuă, din timpuri străvechi, cu peste 150.000 de ani în urmă, până în zilele noastre.

Cetatea București a fost în general văzută ca obstacol demn de luat în seamă prin relieful inundat, cu multe ostroave și insulițe, în fața invaziei turcești, sau că Mircea I urmărea prin asta apărarea hotarului dinspre Dunăre (Simionescu, Cernovodeanu, 1976, 7).

Au existat o serie de motive pentru care Bucureștii au început să capete de-a lungul timpului o tot mai mare importanță. În primul rând a precumpănit faptul că localitatea a devenit un însemnat vad pe drumul negustorilor ce veneau dinspre Dunăre la Brașov și Sibiu și, totodată, a devenit loc de târg din ce în ce mai frecventat. Astfel, Bucureștii, pe lângă faptul că erau piață de desfacere a diferitelor produse, au devenit și un centru de tranzitare a mărfurilor spre sud-estul Europei și orașele occidentale.

Documentele amintesc de existența unei „*cetăți a Dâmboviței*”, dar din izvoare nu reiese unde putea fi acea cetate. Cercetătorii au ajuns însă la concluzia că ar fi existat de fapt două cetăți ale Dâmboviței: una la munte, în veacul al XIV-lea și alta pe lângă București, un veac mai târziu (Năsturel, 1964, 142).

Primul document care menționează numele de București al orașului este hrisovul din 20 septembrie 1459, emis de cancelaria domnitorului Vlad Țepeș pentru Andrei, Iova și Drag cu ocazia întăririi ocinilor acestora de la Ponor (Oltenia)¹. La acea dată reședința și instituțiile țării funcționau la București.

Cum nu se cunoaște întocmai anul întemeierii cetății București, acesta putând fi și înaintea datei sus menționate, nu se știe nici anul când a ajuns oraș de scaun. Întâmplarea a făcut ca, pe lângă hrisoavele fratelui lui Vlad Țepeș, Radu cel Frumos, succesorul primului la domnie, hrisoave date la 12 noiembrie 1463; 30 mai 1464; 10 iulie 1464; 12 august 1464 și 18 octombrie 1464, toate scrise în „*cetatea București*”, să apară și un altul, din 14 octombrie 1465, dat din „*cetatea de scaun București*”². Documentele care au urmat au fost scrise mai toate în „*cetatea București*”. Se pare astfel că, numai o întâmplare fericită a păstrat hrisovul din 14 octombrie 1465, din care ni s-a transmis că Bucureștii au fost capitala țării sub Radu cel Frumos.

În acele timpuri, noțiunea de capitală nu avea conotații strict administrative ca în zilele noastre. Acolo unde se găsea domnul cu dregătorii lui, acolo era de fapt capitala

1. Hrisovul, în facsimil, se află la M.M.B., în cadrul expoziției permanente.

2. Hrisovul, în facsimil, se află la M.M.B., în cadrul expoziției permanente.

(Năsturel, 1964, 148). Se știe însă că Bucureștii au fost oficial capitală a Țării Românești la sfârșitul celei de-a doua domnii a lui Vlad Țepeș (1456-1462) (Năsturel, 1964, 149).

În Atlasul lui Martinus Behaim apărut în 1492, apare și numele de Buharest, printre celelalte așezări ale Europei. Este de fapt prima atestare cartografică a Bucureștilor (Almaș, Panait, 1974, 9).

Localizarea

Sulzer arăta că Bucureștii se află la „44 grade, 26 minute și 45 secunde latitudine nordică și 43 grade 48 de minute longitudine estică; la 8 ore distanță de Dunăre, pe malul nordic al Dâmboviței, aproape sau nu departe de localitatea romană Pinum” (Popescu, 1941, 1). Francezul Eugene Stanislas Bellanger arată că orașul este situat la 40,27 grade latitudine nordică și 25,48 longitudine estică, la distanța de 70 leghe de Marea Neagră, la 13 de Dunăre, la 100 de Iași (Potra, 1992, 160).

Rațiunea de a ridica o capitală pe un loc geografic deosebit, se pare că lipsește întregului continent european. În loc de peisaje mirifice, s-a preferat ridicarea marilor capitale „în mlaștinile de pe Neva, în cețurile Tamisei, pe malurile noroioase ale Senei sau în mijlocul șesurilor nisipoase care înghit apele râului Spree” (Marsillac, 1999, 73-74). Pe lângă aceste mari orașe: Petersburg, Londra, Paris, Berlin, capitale despre care este vorba mai sus, nici Bucureștii nu fac excepție, considerându-se a fi aproape imposibil să fie ales un loc mai puțin potrivit pentru construirea unui astfel de oraș, care se cerea amplasat mai degrabă la poalele Carpaților ori pe malurile Dunării (Marsillac, 1999, 73-74).

Pastorul anglican de origine irlandeză Robert Welsh, comparând cele două capitale, arată că cea veche, de la Târgoviște, era așezată pe pământ sănătos, într-un ținut deluros și împădurit, după care reședința a fost mutată în București, un sat aflat într-un ținut mlăștinos (Potra, 1992, 138). Nici consulul englez William Wilkinson, nu avea o impresie mai bună, Bucureștii fiind „un oraș mare, noroios, așezat pe un teren jos și mocirlos” (Potra, 1992, 120).

Bucureștii însă nu s-au ivit pur și simplu pe cursul Dâmboviței. Condițiile care au favorizat dezvoltarea și întinderea acestui târg-capitală nu au fost deloc de natură geografică, începând cu solul și sfârșind cu clima, după cum s-a mai spus, ci faptul că așezarea era aflată la cea mai însemnată răspântie, factorul economic predominând. Cele mai vechi drumuri care treceau prin București erau Drumul Târgoviștei, (care ducea spre Târgoviște), Podul Târgului de Afară, (spre Buzău și Moldova), Drumul Craiovei sau al Mehedințiului (legătura cu Oltenia), Drumul Piteșilor, Drumul Mogoșoaiei devenit al Ploieștilor (legătura cu Valea Prahovei) Drumul ce ducea la sârbi (legătura cu Dunărea), Drumul Vergului, mergând la Siliștră (Mihăilescu, 2003, 17).

La începuturile sale, se crede că orașul avea o formă circulară, ocupând doar malul stâng al Dâmboviței, la întâlnirea cu Bucureștioara, un mic afluent al Dâmboviței, acum dispărut (Ștefănescu, 1995). De jur împrejurul Bucureștilor se afla Codrul Vlăsiei, iar apa

Dâmboviței era înainte mai largă, iar de-o parte și de alta, malurile sale făceau ochiuri de apă care puteau opri repede înaintarea năvălitorilor. Solul nu era plat cum nu este nici acum, existând o serie de dealuri ce se înșirau de la Radu Vodă, la Dealul Spirii, la Mitropolie și Cotroceni. Cu timpul au fost defrișate pădurile, asanate bălțile, s-au contopit cătune și sătulețe mai mărunte din vecinătate, ivindu-se treptat orașul de astăzi.

Bibliografie

- Almaș, D., Panait, P. I., 1974, *Curtea veche din București*, Editura pentru Turism, București.
- Brâncuș, Gr., 1983, *Vocabularul autohton al limbii române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- Densușianu, O., 1898, *Urme vechi de limbă în toponimia românească*, Institutul de arte grafice „Carol Göbl”, București.
- Gion, G. I. I., 1998, *Istoria Bucureștilor*, Fundația Culturală Gheorghe Marin Speteanu, București.
- Ionescu, C., 2001, *Dicționar de onomastică*, Editura Elion, București.
- Iorga, N., 1939, *Istoria Bucureștilor*, Imprimeria Națională, București.
- Marsillac, U. de, 1999, *Bucureștiul în veacul al XIX-lea*, Editura Meridiane, București.
- Mihăilescu, V. M., 2003, *Evoluția geografică a unui oraș – București*, Editura Paideia, București.
- Milea, G., 1941, „Scurt istoric al orașului București”, *Gazeta Municipală*, anul X, nr. 473, 1 ianuarie, București.
- Năsturel, P. Ș., 1964, „Cetatea București în veacul al XV-lea”, *B.M.I.M.*, vol. I, București, 141-157.
- Popescu, M., 1941, „Bucureștii descriși de Sulzer la sfârșitul secolului al XVIII-lea”, *Gazeta Municipală*, anul X, nr. 474, 8 iunie, București.
- Potra, G., 1992, *Bucureștii prin călători străini, (sec XVI-XIX)*, Editura Academiei Române, București.
- Simionescu, P., Cernovodeanu, P., 1976, *Cetatea de scaun a Bucureștilor*, Editura Albatros, București.
- Stoicescu, N., 1961, *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, Editura Academiei R.P.R., București.
- Ștefănescu, A., 1995, *Bucureștii anului '30*, Editura NOI, București.
- Viciu, A., 1929, *Etnografice*, Blaj.